

13. Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging

Secretariaat. Parkweg 27
2528 JH Den Haag
Telefoon
Fax
Bank ASN 88 00 259 464
t.n.v. KNBV - Den Haag
Internet. www.knbv.nl

Aan: Staatssecretaris Dr H. Bleker, ministerie van Economie, Landbouw & Innovatie

Geachte Heer Bleker,

De Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging (KNBV) heeft als doel de bosbouw, het natuurbehoud en het landschapsbeheer in ruime zin te bevorderen. De KNBV is een vakvereniging; haar leden zijn werkzaam in het domein van bos en natuur (beheerders, beleidsmedewerkers, onderzoekers), maar ook veel particuliere eigenaren van bossen en natuurterreinen zijn lid. U begrijpt dat wij als vereniging bovengemiddeld geïnteresseerd zijn in de Boswet en haar erfopvolger de Wet Natuur.

De KNBV maakt zich grote zorgen over de gevolgen van de voorgenomen nieuwe natuurwetgeving (Wet Natuur), zoals die op 6 oktober 2011 door uw ministerie voor consultatie is gepubliceerd. Met dit wetsvoorstel dreigen resultaten van decennia gericht bos- en natuurbeleid teniet te worden gedaan en is de toekomst van het bos onzekerder geworden. De KNBV voelt zich daarom genoodzaakt om u van haar visie op bos en bosgebruik en op de kwalijke gevolgen van de nieuwe Wet Natuur, deelgenoot te maken.

In onze reactie onderscheiden we de volgende aspecten:

1. Algemeen
2. Definities en wetgeving moet scherper
3. Compensatie voor ontbossing handhaven
4. Sociaal-economisch belang van bos is groot
5. Soortenbescherming blijft nodig
6. Tenslotte

1. Algemeen

De KNBV onderschrijft de doelstelling om de wetgeving rond bos en natuur te vereenvoudigen en toegankelijker te maken. Onze veronderstelling daarbij was en is dat die operatie bovenal ten doel heeft om de effectiviteit van bos- en natuurbeleid te vergroten, en, *en passant*, het draagvlak bij burger en bestuur voor beheer en behoud van bos en natuur te vergroten. Het integreren van bestaande wetten kan daaraan bijdragen, maar is geen panacee. Het voorlopige resultaat, zoals neergeslagen in de conceptwet, lijkt echter die doelen voorbij te schieten: vereenvoudiging om de vereenvoudiging. En in de veronderstelling dat "groen" per definitie de economie in de weg zit. Nog los van de vraag of "economie" in een natuurwet thuis hoort, geldt zeker in geval van bos dat ecologie en economie bijna altijd hand in hand gaan. Sterker nog, niet zonder elkaar kunnen. Daarover later meer.

2. Definities en wetgeving moet scherper

In de nieuwe wet is een aantal definities opgenomen die ons inziens aanscherping behoeven. Allereerst is dat een definitie van bos *an sich*; Immers, wat formeel niet bestaat, kan juridisch niet beschermd worden. De begrippen "dunning" en "vellen", belangrijke bosbeheerkundige maatregelen, alsmede de term "exoten", zijn niet goed gedefinieerd. Het

ligt voor de hand de "oude" Boswet ter hand te nemen en de aldaar gebruikte omschrijvingen over te nemen in de Wet Natuur.

Er is weinig Europese wetgeving voor bos. Alleen de Habitatrichtlijn beschermt bos, en enigszins het EU-landschapsverdrag en Natura 2000. Het in de benen houden van adequate Nederlandse wetgeving is daarom belangrijk. Wij zien in het opgaan van de Boswet in de Wet Natuur een afname van de mate van bescherming van bos.

Nota bene: in de Wet Natuur lijkt de mogelijkheid open te staan voor het ontstaan van (12) provincie-specifieke regelingen; dat zou voor een professioneel beheer van het Nederlandse bos een onwerkbaar situatie opleveren.

3. Compensatie voor ontbossing handhaven

Areaalbescherming, met het oog op meervoudige functievervulling voor de maatschappij, was het belangrijkste doel van de "oude" Boswet. Er zijn in Nederland maar weinig wetten zo eenvoudig en doeltreffend geweest als die Boswet. De wet beschermt al 50 jaar het Nederlandse bosareaal, via een eenvoudig principe: voor iedere boom die wordt gekapt moet een nieuwe boom terugkomen, door aanplant of natuurlijke verjonging. Bos blijft zo bos. Een belangrijke wet, gezien de lange tijd die het kost (decennia) om na kap weer bos terug te krijgen. Nu de Boswet wordt opgenomen in de nieuwe Wet Natuur dreigen herplant en compensatie voor ontbossing sterk te worden afgezwakt, waardoor het bosoppervlak in Nederland zal gaan krimpen.

We komen in Nederland uit een diep dal: daar waar van nature een groot deel van ons land bedekt zou zijn met bos, was er in de Middeleeuwen als gevolg van overexploitatie nauwelijks meer bos over. Sindsdien is de oppervlakte bos geleidelijk aan weer toegenomen, vooral in de vorige eeuw, tot ruim 360.000 hectare in 2000. Vanaf het jaar 2000, echter, neemt het bosareaal weer af. Jaarlijks verdwijnt netto 670 hectare bos, voor een belangrijk deel voor het creëren van heide, stuifzanden of andere natuur, alsook door de aanleg van nieuwe infrastructuur, woonwijken en industrieterreinen, zonder dat dit alles wordt gecompenseerd door bosuitbreiding elders. Ergo, in de Wet Natuur wordt dit wettelijk bestendigd. De Boswet is daarmee niet opgenomen maar wordt gemarginaliseerd.

De Boswet verplicht weliswaar herplant of compensatie van verloren bosareaal, maar provincies kunnen hier vrijstelling voor verlenen. Deze gedoogconstructie voor ontbossing wordt nu in de Wet Natuur wettelijk geregeld. Maar ook "om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard" hoeft boskap volgens de Wet Natuur niet langer te worden gecompenseerd. In een klimaat waar voor bos en natuur weinig politiek-bestuurlijke aandacht bestaat is een economische reden al snel "dwingend". In de Wet Natuur dient het principe van compensatie voor ontbossing daarom onverkort gehandhaafd te blijven.

Daar komt nog wat bij: Duurzame grondbestemming zorgt tevens voor *kwaliteit*, want biedt de mogelijkheid van langetermijn ecosysteemontwikkeling ("oud bos" en "oude" bosgrond betekent een rijper en rijker ecosysteem). De sociaal-economische en ecologische functievervulling zijn direct afhankelijk van ook die boskwaliteit. Een functievervulling die bovendien breder is dan die van andere natuurterreinen. In de Wet Natuur worden de natuurwaarden van die oude bosgemeenschappen op geen enkele manier beschermd. De belangrijkste bossen zijn onderdeel van de EHS, maar ook daarbuiten vervult bos genoemde maatschappelijke functies. De noodzaak bos te beschermen volgt logischerwijze uit de waardering van die meervoudige, hoogwaardige en duurzame functievervulling. Daarvan is in de Natuurwet helaas niets terug te vinden.

4. Sociaal-economisch belang van bos is groot

Bos is de meest favoriete plek van Nederlanders om in te recreëren. Elk jaar worden meer dan 200 miljoen (!) bezoeken aan bos afgelegd. Bos is een favoriete plek voor wandelaars, fietsers, mountainbikers, paardrijders, kunstenaars, hondenbezitters, ontspanningzoekers.

Bos heeft een aantoonbaar preventieve werking ten aanzien van lichamelijke en psychologische ziekten en kent een aantoonbaar positief effect op het herstelproces van zieken. Bossen dragen in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van het milieu middels waterberging, CO₂-vastlegging en fijnstoffiltering. Huizen bij bos zijn significant meer waard. Recreatie, toerisme en gezondheidseffecten alleen al leveren de maatschappij jaarlijks diensten ter waarde van miljarden euro's.

En natuurlijk is bos de producent van duurzame grondstof: hout. Bos is de meest productieve vorm van landgebruik op marginale gronden. Met toenemende bevolking en toenemende schaarste aan grondstoffen en duurzame vormen van energie zal bos als hernieuwbare bron van hout en biomassa deze eeuw sterk aan waarde toenemen. Bio-based economy ten voeten uit. Het is van nationaal belang deze bron te beschermen.

5. Soortenbescherming blijft nodig

Bos is een complex ecosysteem, dat niet alleen hout levert en recreatiemogelijkheden biedt, maar in de allereerste plaats (en randvoorwaardelijk voor haar functioneren) een levensgemeenschap is van planten en dieren. Bosbeheerders hebben niet alleen oog voor houtproductie en recreatie, maar, uit welbegrepen eigenbelang, juist ook voor het in stand houden van een gezond ecosysteem. De voornemens in uw Natuurwet zijn in dat opzicht zeer zorgelijk. Het uitgangspunt dat de bescherming van een soort niet meer afhangt van zijn staat van instandhouding en zijn kwetsbaarheid, maar van het gegeven of deze al dan niet door internationale overeenkomsten en richtlijnen beschermd wordt, maakt de bescherming van veel planten en dieren tot een gotspe. De situatie zal ontstaan dat zeldzame en bedreigde soorten in Nederland geen bescherming kennen, maar Europees aangewezen soorten die bij ons algemeen zijn juist wél. In de ontwerpwet vervalt de bescherming van ongeveer 150 soorten. Ook vernietiging van nesten en hollen is niet langer strafbaar. Met deze wet zullen de miljoenen die de afgelopen jaren zijn geïnvesteerd in programma's ter bescherming van soorten (zoals de das) en in de inrichting van leefgebieden, grotendeels weggegooid geld zijn.

6. Tenslotte

Uw wetsvoornemen verzwakt de bescherming van het Nederlandse bos. Afname van het areaal is daarmee voorspelbaar. De maatschappelijke baten van bos (sociaal-economisch, ecologisch) zullen dientengevolge eveneens afnemen, in de vorm van een lagere houtproductie (lagere zelfvoorzieningsgraad, geringere bijdrage aan duurzame energieproductie), een afname van het areaal recreatiegebieden (minder gerelateerde inkomsten, lagere gezondheid, minder omgevingsbewuste jeugd) en een teruggang in het areaal natuurgebieden. De KNBV roept u op om de Wet Natuur nog eens goed tegen het licht te houden. En om daarbij op basis van visie, en niet van financiën, keuzes te maken. Pro bos. Vanwege het welbegrepen eigenbelang van onze maatschappij. De KNBV is daarvoor als gesprekspartner zeker aanspreekbaar.

Hoogachtend,

Dr ir H.H. (Hank) Bartelink, voorzitter Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging